

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยเรื่อง "รูปแบบการสื่อสารในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนมอญ เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี" เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งศึกษารูปแบบการสื่อสาร และบทบาทของกลุ่มผู้นำชุมชนที่มีอิทธิพลต่อการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนมอญ เกาะเกร็ด เพื่อให้ได้ข้อมูลต่างๆ สำหรับตอบปัญหาการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แบ่งกลุ่มเป้าหมายที่ทำการเก็บข้อมูลที่ทำกรเก็บข้อมูลเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้นำชุมชน (ผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ) กลุ่มแกนนำต่างๆ และสมาชิกในชุมชน และหน่วยงานภายนอก

กลุ่มผู้นำชุมชน

กลุ่มผู้นำชุมชน คือ กลุ่มของผู้นำชุมชน ผู้รู้ และกลุ่มผู้อาวุโสในชุมชน ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนมอญเกาะเกร็ด จ.นนทบุรี ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบชุมชน (Mass Tourism) และการพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable Development) จำนวน 8 คน ดังนี้

- อดีตนายอำเภอ อำเภอปากเกร็ด
- พระครูวิมลธรรมาภรณ์ เจ้าอาวาสวัดปรมย์ยิกาวาส
- เจ้าของท่าเรือข้ามฟาก
- ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1, 6, และหมู่ 7
- ผู้อาวุโสในชุมชน

สมาชิกในชุมชน

กลุ่มนี้ คือ สมาชิกในชุมชนมอญเกาะเกร็ด จ.นนทบุรี ที่มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบชุมชน (Mass Tourism) และการพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable Development) ซึ่งก็คือกลุ่มชาวบ้านทั่วไปในชุมชน อาทิ กลุ่มชาวบ้านวัยทำงาน เยาวชน แม่บ้าน จำนวน 14 คน

หน่วยงานภายนอก

กลุ่มนี้ คือ หน่วยงานและบุคคลภายนอกชุมชนมอญเกาะเกร็ด จ.นนทบุรี ที่มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบชุมชน (Mass Tourism) และการพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable Development) อาทิ องค์กรภาคการปกครอง, การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ที่ว่าการอำเภอปากเกร็ด, หน่วยราชการ, อบต. จำนวน 7 คน

สำหรับวิธีการสืบค้นข้อมูลนั้น เมื่อได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเกาะเกร็ดแล้ว ได้ใช้วิธีให้บุคคลที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์แนะนำบุคคล หรือผู้รู้ในข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการสอบถามต่อกันไปเรื่อยๆ (snowballing)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผู้วิจัยต้องการให้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มีความครบถ้วนสมบูรณ์ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่ช่วยในการวิจัย อันประกอบด้วย

1. ตัวผู้วิจัย ซึ่งจะเป็นผู้รวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
2. เทปบันทึกเสียง
3. กล้องถ่ายรูป
4. แบบสัมภาษณ์เจาะลึก ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นคำถามไว้ล่วงหน้าและใช้คำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) เพื่อให้ผู้ข้อมูลสามารถเล่าเรื่องได้อย่างเต็มที่ตามประเด็นที่ผู้วิจัยตั้งไว้และยืดหยุ่นประเด็นคำถามตามสถานการณ์ในการสัมภาษณ์ อีกทั้งได้กำหนดประเด็นคำถามเตรียมไว้ล่วงหน้า โดยยืดหยุ่นลำดับของประเด็น รวมทั้งเพิ่มหรือลดประเด็นคำถามตามสถานการณ์และบุคคลผู้ให้สัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงรูปแบบการสื่อสารที่ใช้ในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนมอญเกาะเกร็ด รวมถึงปัจจัยเอื้อที่มีบทบาทต่อการจัดการการท่องเที่ยว ดังนั้นการเก็บรวบรวมข้อมูลจึงเป็นการเก็บข้อมูลจากปรากฏการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการทำวิจัย ดังนี้

- ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารต่างๆ เพื่อในการใช้สัมภาษณ์แบบเจาะลึก และใช้ในการสังเกตอากัปกริยาการแสดงออกในขณะสัมภาษณ์
- การแนะนำตนเองเป็นรายครัวเรือน เนื่องจากการเข้าไปปรากฏตัวในพื้นที่นั้น เป็นการเข้าไปปรากฏตัวตามครัวเรือนต่าง ๆ ที่เป็นที่อยู่ของกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงแนะนำตนเองเป็นรายบุคคล
- การสร้างความสัมพันธ์ ในการเก็บข้อมูลนั้นจำเป็นที่จะต้องเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายเป็นระยะเวลาที่ต่อเนื่อง ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งการสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมายนั้นผู้วิจัยใช้การพูดคุยถึงเรื่องทั่ว ๆ ไปก่อน จากนั้นจะพยายามจับว่ากลุ่มเป้าหมายคนนั้นมีความสนใจในเรื่องใดเป็นพิเศษ เมื่อค้นพบก็จะใช้เรื่องนั้นเป็นประเด็นในการสนทนาเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีและเมื่อมีการเข้าพื้นที่ในครั้งต่อไป
- นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาวิเคราะห์และนำเสนอเป็นรูปเล่มต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

โดยผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ซึ่งกลุ่มบุคคลที่ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกนั้น ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชน สมาชิกในชุมชน และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจะอยู่ภายใต้กรอบของประเด็นที่ต้องการศึกษาเพื่อตอบปัญหานำการวิจัยดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของชุมชนมอญเกาะเกร็ดในบริบททั่วไป
  - 1.1 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
  - 1.2 กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงในชุมชน
  - 1.3 ความเป็นมาของการท่องเที่ยวชุมชนมอญเกาะเกร็ด
  - 1.4 ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวและบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้อง
  - 1.5 การปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชนเกาะเกร็ดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
  - 1.6 การดำเนินชีวิตประจำวันและบริบทแวดล้อมภายในชุมชน

2. ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารของสมาชิกในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนมอญเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
  - 2.1 รูปแบบกิจกรรม วิธีดำเนินการ การจัดการต่างๆภายในชุมชน
  - 2.2 รูปแบบการสื่อสารระหว่างแกนนำชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว
  - 2.3 รูปแบบการสื่อสารระหว่างสมาชิกในการจัดการการท่องเที่ยว
  - 2.4 รูปแบบการสื่อสารระหว่างแกนนำกับสมาชิกในชุมชน
  - 2.5 รูปแบบการสื่อสารระหว่างหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง กับชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว

3. บทบาทของผู้นำชุมชนที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนมอญเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
  - 3.1 ลักษณะของผู้ที่มีบทบาทในชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยว
  - 3.2 การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
  - 3.3 บทบาทของผู้นำในแต่ละขั้นตอนของการจัดการการท่องเที่ยว
    - ประกอบไปด้วยขั้นตอนต่อไปนี้
      - การก่อตั้งแหล่งท่องเที่ยวชุมชนมอญเกาะเกร็ด
      - การกำหนดแผนการจัดการการท่องเที่ยว
      - การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร
      - การดูแลและการจัดการด้านการท่องเที่ยว
      - การแก้ไขปัญหา

ระยะเวลาเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 21 พฤศจิกายน ถึง 4 กุมภาพันธ์ 2545

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมๆกับการเก็บรวบรวมข้อมูลตามหลักของการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และทำการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวม โดยใช้การตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ซึ่งเป็นการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งที่แตกต่างกัน คือ เอกสาร, กลุ่มผู้นำชุมชน สมาชิกในชุมชน บุคคลและหน่วยงานภายนอก แล้วนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกันและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เพื่อตอบปัญหานำการวิจัย

โดยผู้วิจัยมีลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ คือ

1. จำแนกประเภทของข้อมูล (Typological Analysis)
2. เปรียบเทียบข้อมูล (Comparison)
3. สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) จากข้อมูลในขั้นตอนที่ 1

การนำเสนอข้อมูล

หลังจากขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ การนำเสนอข้อมูล โดยเบื้องต้นนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาแบบเข้มข้น (Thick Description) จากนั้นจึงนำเสนอ ข้อสรุปเบื้องต้นจากการศึกษาเพื่อตอบปัญหาการวิจัย